

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/152

Karar No : 1980/220

ÖZET: Politik ve ideolojik saikle işle-
nen sıkıyönetim ilânına neden olan suçla-
la genel ve ortak amaç içerisinde bağlantı
lı bulunan suçlara ait davaların Askerî
Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Fahrettin Karaoğlan ve 4 arkadaşı

O L A Y : Elbistan C.Savcılığı'nca 7.4.1979 günlü iddianamede "Sanıkların, El-
bistan Turist Sevenler Derneği Yönetim Kurulu Üyeleri buldukları, olay günü (30.3.1977
zabitaca yapılan kontrolda dernek lokalinin duvarlarında- Yaşasın Kızıldere direnişimiz,
halkın kurtuluşu, yaşasın ulusal halk devrimi, faşisme ölüm, halka hürriyet, halkın kur-
tuluşu, Kızıldere cellatlarından hesap soralım, kahrolsun Kızıldere katliamı, halkın kur-
tuluşu, ne Amerika ve Rusya bağımsız Türkiye, kahrolsun faşizm, sosyal faşizm, halkın
kurtuluşu,- deyimlerini taşıyan afiş ve yazıların asılı bulunduğu, bu suretle sanıkların
tüzüklerinde gösterilen amaç dışında faaliyette buldukları" belirtilerek sanıkların
1630 sayılı Dernekler Yasası'nın 35/1-a. maddesi aracılığı ile 65/2. maddesi uyarınca
cezalandırılmaları istemiyle Elbistan Asliye Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

Elbistan Asliye Ceza Mahkemesi, 22.1.1979 gününde, 1977/61 esas, 1979/21 karar
sayı ile: Sanıklara yüklenen suçun, sıkıyönetim ilânına neden olan suçlardan bulunduğu
gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mah-
kemesi, 2.8.1979 gününde 1979/423-266 sayı ile: Sanıklara yüklenen suçun, sıkıyönetim il-
nını gerektiren suçlardan olmadığı ve sıkıyönetim faaliyetlerine ilişkin bulunmadığı,
gibi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantılıda olmadığı g-
erekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, Elbistan Asliye Ceza Mahkemesi ile Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıya-
man İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin, tarafları, konusu ve nedeni aynı
olan davada verdikleri, kesinleşen görevsizlik kararları arasında, 2247 sayılı Yasa'nın
14. maddesinde belirtilen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahk-
mesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Hakkı Mü-
derrisoğlu, Orhan Erdem, Servet Füzün ve İsmet Onur'un katıldığı 30.6.1980 günlü oturum
geçici raportör Hüseyin Çakıroğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavc-
lığı ile Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın Adli Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşür-

yazıları okunduktan; oturuma, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu'nun Askerî Yargı'nın görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç, sıkıyönetim ilânından önce ve sıkıyönetim ilân edilen bölgede işlenmiştir. 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri hükümlerine göre, sıkıyönetim ilânının neden olan ya da sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunması koşulu ile; derneklerin sendikaların ve mesleki kuruluşların kanunlarında mevcut kapatılmaları ile ilgili davalarına sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacaktır.

Sanıklara uygulanması istenilen ve iddianamede gösterilen yasa hükümlerinde, derneğin kapatılması sonucunu doğuracak bir yaptırım yoksa da, iddianamede suç olarak gösterilen ve sanıklara yüklenen eylem, 1630 sayılı Dernekler Yasası'nın 35/1-ve 64/1. maddesi hükümlerine göre, derneğin kapatılmasına da karar verilebilecek niteliktedir. Yargı mercileri iddianamede gösterilen yasa maddeleri ile bağılı olmayıp suç olarak belirlenen eyleme bağılıdır.

Dernek duvarına asılan afiş ve yazılar, yasalara aykırı silâhlı eylemleri ve güvenlik kuvvetlerince yasalar çevresinde yok edilen kişileri övmek, onların eylemlerini benimsetmek ve öğlerini almak amacıyla yönelik olup, sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemlerinin bu gibi yazılardan kaynaklanmasına, gerek Anayasa'nın 124. gerek sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri hükümlerine göre, davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerekir.

Bu nedenle, Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

Bu görüşe Hakkı Müderrisoğlu, Servet Tüzün ve İsmet Onur katılmamışlardır.

.... / ....

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Adana-Kahramarmarş-Gaziantep-Adıyaman İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin 2.8.1979 günlü, 1979/423-266 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına Hakkı Müderrisoğlu, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 30.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

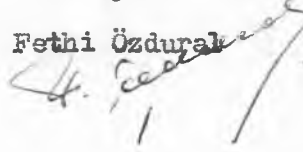
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

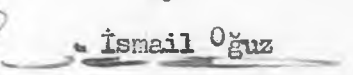
Üye

Fethi Özduvak

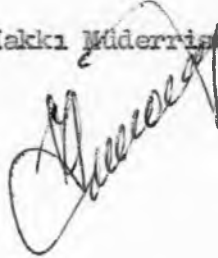
Üye

İsmail Oğuz

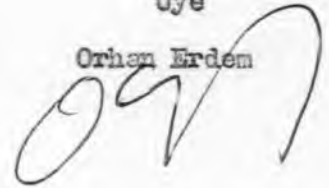
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Orhan Erdem

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

KARŞI OY YAZISI

Sıkıyönetim ilânından önce işlenmiş olan suçlarda sıkıyönetim askeri mahkemelerin görevi; 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu madde de yer alan ".....Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umum ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçlara işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır" şekli dekî hükme göre;

Sıkıyönetim ilânından önce işlenmiş olan bir suçun yargılanmasının sıkıyönetim askeri mahkemesinde yapılabilmesi için, anılan bu suça ilişkin olarak;

1-Sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bir davanın bulunması;

2-İşlenen suçun, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan bu dava ile "Umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı" olan bir suç olması gerekir.

Burada önemli olan ve çözümlenip aydınlığa kavuşturulması gereken husus;

İdeolojik amaçla işlenen her suçun işleniş biçimi ve işleniş tarihi gözönünde tutulmadan maddedeki "irtibat"ın varlığı kabul edilebilirmi; kanımızca böyle bir kabul sıkıyönetim mahkemelerinin kuruluş görevini belirleyen 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun genel hükümlerine özellikle (13) nci maddesi hükmüne uygun olamaz.

T.C.Anayasasının 124. maddesinde belirtilen koşulların tesbiti halinde ilân edilebilen sıkıyönetim nedeniyle görevleri belirlenen sıkıyönetim askeri mahkemelerinin yargı görevlerinin tesbitinde; ilândan önce işlenmiş suçların; işleniş biçimi ve suç tarihi etken olacaktır.

Adiyen işlenen suçlar gibi ideolojik nitelikteki suçlarda her zaman işlenebilir suçlardandır. Eğer ideolojik nitelikteki bir suç sıkıyönetim ilânından bu dava dosyasında olduğu gibi (1) yıl 9 ay gibi bir süre önce işlenmişse fiilin niteliği, diğer bir deyişle içeriği incelenerek, sıkıyönetim ilanına neden olan terörist, anarşist ve bölücülerin yaptıkları şiddet eylemleri ile varmak istedikleri amaca aynı gaye içinde ulaşmak istenip istenmediği saptanmalıdır.

Aşırı sağ ve aşırı sol görüşlerin yaygınlaştığı ve taraflar bulduğu ve bu karşıt düşüncede olanların birbirlerine tahammül edemediği (tavsip edilemeyecek) bir durumda iki karşıt görüşteki kişiler arasındaki işlenen her suçta bu suçun nitelik ve işleniş tarihinin bakmadan terörist, bölücü ve anarşistlerin şiddet eylemleri ile "sonuca ulaşma arzusu istikametinde" gaye birliğinin varlığı kabul edilemez.

Kuşkusuz ideolojik nitelikte her suç; terörist, bölücü ve anarşistlerin şiddet eylemlerinin kökeni arasında sayılabilir. Ancak ideolojik nitelikte olmakla birlikte gaye birliği belirlenemeyen işleniş biçimi ve işleniş tarihindeki suçlardan "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibat"ın varlığı söz konusu olmayacaktır.

İnceleme konusu dava dosyasındaki suçun niteliği ve işleniş tarihinden "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibat"ın varlığının, belirlenmediği kanısına vardığımızdan çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Üye
Hakkı MÜDERRİSOĞLU

Üye
Servet TÜZÜN

Üye
İsmet ÖZER